

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Nefrankirana pisma se ne sprejema. Ekopisni se ne vračajo. Inserati. Knjižopisna polti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

103. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 19. decembra 1908.

Leto XI.

Ljubljanski volilci!

Pri ožji volitvi v splošnem volilnem razredu dne 19. decembra t. l.

je naš kandidat za kranjski deželni zbor, sodrug

Etbin Kristan

pisatelj v Ljubljani

Glasujte složno za kandidata socialne demokracije, da pride tudi slovensko delavstvo vsaj do glasu tam, kjer se kuje dober del njegove usode.

Delavci! Zaupajte v svojo moč, kar Vas je drugih volicev, pa ne pozabite, da so tudi delavci važen del slovenskega naroda!

Zadnji Adlerjev govor.

V razpravi državnega zbora o nujnosti proračuna je bil izvoljen poslanec sodrug dr. Adler za generalnega govornika in je zopet s krasnim govorom pokazal, da je socialna demokracija najresnejša stranka avstrijskega državnega zbora. Kakor smo naglašali v zadnji številki, je postala v ponedeljek situacija zopet nevarna, ker se je vlada obotavljala, razveljaviti naglo sodbo v Pragi in ker so razne stranke za kulisami intrigrirale naravnost proti obstanku parlamenta. V tem resnem položaju je imel sodrug Adler pojasniti stališče socialne demokracije in je to storil na sijajen način.

Zunanja slika v zbornici je bila zopet taka kakor pred štirinajstimi dnevi, ko je dr. Adler po razglasenju nagle sodbe v Pragi kot prvi govornik dobil besedo. Češki radikalci so razgrajali, ker je zbornica sprejela konec debate. Trdili so, da so vsled tega izgubili besedo. To se zgodi seveda mnogim govornikom, če se sprejme konec debate. A češko-radikalnim gospodom je bilo v resnici prav malo za to, zakaj v meritorični debati je Choc prišel do besede in bi bil lahko povedal vse kar je bilo važno, pa ni napravil iz sebe nič drugega kakor nekoliko brezpomembnih fraz. Gospodom radikalcem je slo le za to, da bi motili razpravo. Toda kmalu so se morali prepričati, da s svojim razgrajanjem ne morejo užugati ne drja. Adlerja, ne zbornice.

Iz velezanimivega govora sodruga Adlerja posnemamo sledeče:

Ko sem pred dvanajstimi dnevi govoril tukaj, se je bila pravkar razglasila nagla sodba v Pragi. Takrat se je moglo smatrati to kričanje in ta muzikalna zabava, za katero ni treba niti pluč, še manj pa možgan, za nerodno, ampak vsaj dobro namenjeno metodo protesta proti nagli sodbi. Danes pa ni nobene razloge za to vedenje; danes je nagla sodba v Pragi odpravljena. Ampak odpravljena ni zaradi truda in taktike gospodov čeških radikalcev, temveč vsled truda in politično-premišljenega nastopa pametnih strank te zbornice, v prvi vrsti vsled nastopa socialno-demokratske stranke. (Viharno odobravanje.) Če bi bila kakšna olajševalna okolnost za nezmožnost vlade, bi bila na klopeh čeških radikalcev.

Poslanec Fresl odtrga pokrov s svojega pulta in razbija z njim.

Predsednik dr. Weißkirchen: Pozivam poslanca gospoda Fresla na red ter mu bom poslal račun za razbiti pult. (Hrup.)

Poslanec dr. Adler: Moje mnenje je, da je treba pustiti gospode, naj se izkriče in naj se utrudijo ob svojih otročarijah, (Burno odobravanje;

češki radikalci piskajo na trompete. Češko-radikalni poslanec Lisy odtrga pokrov in razbija po pultu.)

Predsednik dr. Weißkirchen: Gospod poslanec Lisy, opozarjam Vas, da ste zagrešili hudobno poškodbo in hudodelstvo javnega nasilstva.

Poslanec dr. Adler: Velike stranke v zbornici se bodo morale končno vprašati, če se naj da ves parlament terorizirati od pol tucata ljudi. (Odobrovanje. Hrup pri čeških radikalcih.) Gospodje so s svojo neumno politiko spravili že nesrečo nad svoje rojake, zdaj hočejo spraviti še parlament pod palico svojih nezmislov in svoje norosti. Nam se ne ljubi, prenašati ta terorizem. Pa tudi nimamo namena, prenašati nepremišljenost in norost vlade in nočemo biti plašč za nespametnost koaliranih strank. Dva tedna smo imeli v Pragi naglo sodbo. Da v tem času niso funkcionirale vislice, lahko konstatiramo z veseljem, ampak to ni bila zasluga vlade in tudi ne zasluga čeških radikalcev. Kdo bi bil odgovarjal, če bi bil prišel pod pritiskom demagogije, pod pritiskom nasilne vlade, relativno nedolžen človek ob življenje? Zato je bila pred 14 dnevi naša prva beseda, naš prvi predlog:

Proč z vislicami!

Predložil sem ob svojem prvem govoru resolucijo v imenu socialno-demokratske stranke, ki je pozivala vlado, naj odpravi naglo sodbo. Bilo je mogoče, odpraviti naglo sodbo preden je prišlo do glasovanja o proračunskem provizoriju. Kaj so storile meščanske stranke, da se povrne v Pragi red, pustim na strani; dejstvo je, da se je na eni strani tekom vseh razprav naglašalo: «Nagla sodba nam ne stori nič, glavno je da se odpravi prepoved za barve in da se ne omejuje sveti bumel», na drugi strani pa se je reklo: «Le z bumlom proč; dijaki nas ženirajo bolj kakor vislice».

Danes se je položaj bistveno spremenil. Pred 14 dnevi smo izjavili, da smo, kakor vedno, tudi sedaj proti proračunu, to se pravi: Proračuna ne bomo dovolili. Smo pa danes za to, da se reši proračun. Glasovati za proračun se pravi, izreči vladi in sedanji državni upravi zaupanje. Tega ne moremo. Razprava o proračunu pa ni stvar vlade, temveč je stvar parlamenta. In danes kakor pred 14 dnevi stojimo na stališču, da si parlament ne more dati jemati svojo pravico, da razpravlja o proračunu, od demagogije gospoda Klofača in njegove neodgovorne družbe, pa tudi ne od demagogije na levi strani, ki polaga vso čast nemškega naroda v vprašanje, ali naj se gredo dijaki v Pragi sprehajati na Prikope ali pa na Senovozni trg.

Razumem, da smatrajo Nemci to za simbol

pravice praških Nemcev. Če ne moram, ne nosim nikoli nobenega znamenja; če bi se mi prepovedalo, bi ga nosil. To razumem. Ampak simbolično dejanje se ne sme pretiravati do tiste točke, kjer postane nevarno važnim rečem. (Živahno pritrdjevanje.) Osebnost sem jaz in je cela naša stranka proti vsaki prepovedi; izjavljam pa tudi: Če bi se primeril v naši stranki podoben slučaj in bi bila zaradi tega mogoča parlamentarna kriza, ali pa bi nastala nevarnost za življenje na ulici, tedaj bi prosil svoje mlade sodruge, ko so pokazali svojo pravico, da naj je ne rabijo toliko časa, dokler se ne pomirijo duhovi. (Glasno odobravanje in pritrdjevanje.)

Mladi ljudje sami ne morejo storiti tega, ampak jaz kot «stari gospod», ki poznam odgovornost in posledice, bi jim dal tak svet ob vsem priznanju

njihovega poguma. (Pritrdjevanje.) Toda ne le, da Vi (meščanski Nemci) niste tega svetovali dijakom, zahtevali ste še, da naj se prekličje prepoved bumla, da bi se slo par študentov v času nagle sodbe v Pragi sprehajati! Ko smo slišali to, nam je bilo jasno, da se je politični položaj bistveno spremenil in ko smo slišali, da imajo Čehi več strahu pred Klofačevo demagogijo kakor obzira na najvažnejše interese naroda, ko smo slišali, da se dajo na desni in na levi, Čehi in Nemci, zavajati od neodgovornih demagogov, smo si rekli, da je zdaj drugačen čas.

Pa še nekaj. V tej zbornici nimamo le političnih sapjačev, ampak tudi velike množine patriotov, katerih patriotizem pri vsaki priliki prekipi in ki nas uboge brezdomovinske socialne demokrate (glasno odobravanje) žigosajo kot izdajalce svojega naroda, kot izdajalce države. Te denunciacije so dobile v zadnjih dneh poseben značaj. (Čujte!) Med temi patrioti so taki, ki hočejo kaznovati sovražnika Srbijo s tem, da bi Avstriji vzeli meso. (Pritrdjevanje.) Ker se bojujejo proti Srbiji, naj bi avstrijski delavci dobili drago meso! V tem momentu, ko je

nesrečna Aehrenthalova politika

spravila Avstrijo v največjo zadrego, ko je bila res vojna nevarnost nekaj časa povsem blizu in ko se ni popolnoma odpravljena, v tem trenutku mislijo gospodje na — ne more se reči drugače — preiščijo kupčijo. (Veselost.) V tem trenutku, ko najstrožje obsojamo politiko barona Aehrenthala in še posebej politiko gospode, ki je tu pred nami, ko odklanjamo vsako odgovornost za to politiko, si moramo reči; če naj se izognemo vojni, če se naj Aehrenthal izkoplje iz pustolovščine, v katero nas je frivolno potegnil, mora imeti vlada možnost za porabo vseh sredstev, da se države na Balkanu vsaj ne dražijo več, da se starim sovraštvom vsaj ne pridružijo nova. V tem trenutku onemogočiti vladi prosto roko za trgovinsko politiko na Balkanu, je izdajstvo ne le državnih interesov, ampak izdajstvo stradajočih narodov in izdajstvo miru. (Živahno odobravanje.)

V Berlinu sta sodruga Singer in Scheidemann v imenu naše stranke izjavila, da soglašata s tem, da ostane Nemčija zvesta Avstriji, ampak opozarjata, da je najboljša služba, ki jo more Nemčija izkazati Avstriji, ta, da ji svetuje, naj

ohrani mir.

V italijanski zbornici je poslanec Bisolatti izjavil v imenu socialno-demokratske frakcije, da glasuje proti zaupanju za Tittonija ne zato, ker mu je Tittoni preveč miroljuben, ampak zato, ker se boji, da privede njegova politika do konflikta med Avstrijo in Italijo. Tudi v Srbiji je bil edini socialni demokrat v skupščini tako pogumen, da je z lastno nevarnostjo govoril proti vojni.

V tem položaju smatram za našo dolžnost, storiti vse, da postane vladi jasno, da avstrijski narodi nimajo namena, prelivati kri zaradi Bosne in Hercegovine ali celo zaradi naslova, pod katerim se je izvršila združitev. Vem, da ne govorim samo v imenu socialno-demokratskega prebivalstva, temveč v imenu vseh slojev, izvzemši par vojnih liferantov in par vojaških štreberjev, ki bi radi avanzirali, če pravim, da bi smatrali za najtežji zločin avstrijske politike, če bi povzročila zaradi Bosne, bolj rečeno zaradi Aehrenthalove napake, prelivanje krvi. Mi vsi, od Pariza, kjer je podobno govoril Jaurés, do Berlina, od Rima do Dunaja in Belega grada

— in socialni demokratje, katerih prijatelji gospoda Aehrenthala še niso obesili, mislijo kakor mi — smatramo vojno nevarnost za mednarodnem zločin, proti kateremu protestira internacionala vseh delavcev z vso silo in z vso resnobo. (Viharno odobravanje.)

V tisti

brezvestni politiki,

ki se je uganjala tukaj, nočemo sodelovati. Tu so poslanci, ki smatrajo boj proti socialni demokraciji za največjo modrost. Poslanec Stölzel je govoril o Kartagi, ki se mora razdejeti. Ta Kartaga smo namreč mi. (Veselost.) Ampak tako enostavno se ne razdene nič, kakor mislijo taki politiki.

Sedaj gre za položaj parlamenta in če hočemo, da se parlament in država rešita svoje bede in se vprašali, naj se to zgodi z naredbo vlade ali pa s parlamentarnim korakom, tedaj pravimo: **Rešimo se sami! Parlamenta ne izročimo § 14.,** zato bomo glasovali, da se opravijo vsa tri branja. (Viharno odobravanje.)

Politični odsevi.

Državni zbor je po skrajšani debati sprejel najnujnost proračunskega provizorija s potrebno dvotretjinsko, potem pa proračunski provizorij sam s prav malo večino. Za najnujnost so glasovali tudi socialni demokratje, ki so hoteli dati parlamentu priložnost, da glasuje o proračunu, vladi pa vzeti priložnost za gospodarstvo s § 14. Seveda so pa potem socialni demokratje glasovali proti proračunu samemu, ker ne morejo izreči zaupanja vladi, kakršna je Bienerthova. Glasovanje o najnujnosti in proračunu, posebno pa prvo, je bilo zelo važno, ker se ne da vtajiti, da je bil od njega morda odvisen obstanek parlamenta. V državnem zboru je nekaj strank, ki se vedejo tako kakor da imajo edino skrb, razbiti parlament. Med njimi so v prvi vrsti češki radikalci, ki se imenujejo tudi «češke narodne socialiste». Teh par mož uganja najbolj brezvestno demagogično politiko. S hrupno obstrukcijo z razbijanjem pultov, s kričanjem in žvižganjem hočejo glumiti nekako junaštvo, ki pa ni nič drugega kakor komedija. Na resno delo v parlamentu niso mislili nikoli, zato jim je vseeno, če je parlament ali pa če ga ni. Ako bi se državni zbor razpustil, bi se jim najbrže zdelo, da so velikani, ker so ga razbili. Med onimi, ki hrepene po razpustu, so tudi naši klerikalci, ki menda mislijo, da bi jim pribavile nove volitve še tistih par mandatov, kar jih je v liberalnih ali polovičarskih rokah. «Slovenec» je fantaziral o razpustu parlamenta že, ko se je začela Beckova kriza in pogreva se vedno to kombinacijo. Seveda pričakujejo naši klerikalci, katerim je klerikalizem prvo, vse drugo pa postransko, tudi pomnožitev nemških klerikalnih mandatov. Vse te račune delajo pa brez krčmarja. Na vsak način je izsiljevanje razpusta protiljudsko in brezvestno ter ima namen, diskreditirati splošno in enako volilno pravico. Sovražniki demokratičnega načela ne žele nič drugega kakor da bi mogli svetu pokazati nezmožnost demokratičnega parlamenta za delo. To je seveda otročje. Težave nastanejo lahko v vsakem parlamentu, ampak državni zbor, ki hoče živeti in se zaveda svojega konstitucionalnega in demokratičnega pomena, jih bo premagal. Tiste sitnosti, ki so nastale v zbornici zaradi češko-radikalne obstrukcije, so tako brezpomembne, da si zaradi njih sploh ni treba beliti glave, kajti parlamentarnega dela ne morejo ovirati; razgraja se pa v zbornici lahko, če je izvoljen le en razgrajalec. Boj demokratičnih strank mora biti naperjen proti sedanji vladi, ne pa proti parlamentu. Nasi klerikalci, ki neprenehoma sanjajo, da ga razbijejo, dokazujejo s tem zopet, da so nedemokratična stranka in da jim tudi splošna volilna pravica ni bila nič drugega kakor lestev, po kateri bi radi splezali kvišku.

Za najnujnost proračunske debate je glasovalo 362 proti 55 poslancem. Pri meritoričnem glasovanju o proračunskem provizoriju se je ta večina močno skrčila. Za proračun so glasovale nemške meščanke stranke, krščanski socialci in Poljaki. Večina je bila torej prav neznatna.

Aystriljsko-turško pogajanje pozdravljajo vsi znamenitejši turski časopisi.

V ogrskem državnem zboru je poslanec Geza Polony objavil pogodbo, ki se je pred tremi leti sklenila med kraljem in koalicijsko vlado. Iz te pogodbe je razvidno, da je koalicija popolnoma suspendirala zahtevo madžarskega službenega jezika v vojski, da je priznala pogodbo iz leta 1867 za podlago vladnemu sistemu, da je odvezala Fejervaryjevo vlado vsake materialne odgovornosti in da se je zavezala, izvesti volilno reformo vsaj na tako široki podlagi, kakor je bila Kristoflyjeva. Polony je tudi iz točk, ki se tičejo proračuna, dokazal, da je bilo koalicijski vladi odmerjena samo doba dveh let. Minister Andrassy je bil zelo hud, da je Polony objavil ta pakt. Ministrski predsednik Wekerle je skušal z jezuitično zofistiko dokazati, da pluralna volilna pravica ne izključuje splošnosti in enakosti. Večina ga je seveda hvalila za to farizejstvo.

Socialno-demokratična stranka nima

za sobotno ožjo volitev v Ljubljani

z nobeno drugo stranko kompromisa

In ga tudi ne bo sklepala.

Vsako namigavanje v nasprotnem zmislu je brez podlage in naravnost iz trte izvito.

Volilci! Ne dajte se begati z novimi manevri!

Domače vesti.

Breznarodnost socialne demokracije je glavno agitacijsko sredstvo «Slovenskega Naroda» za sobotno ožjo volitev. Da se bojuje glasilo Narodne tiskarne za svojo kandidato, razumemo in prav nič ne zamerimo. Ali da podtika celi stranki breznarodnost, je impertinentno, in sicer tem bolj impertinentno, ker «Slov. Narod» sam ve, da je to bojno sredstvo zlagano. Naša stranka je prav tako slovenska, kakor «Narodova», če ne še bolj; prav gotovo pa je bolj slovenska, kakor marsikatera, s katero se «Narodova» kotarija družiti in veže. Če stoji socialna demokracija v delavskih bojih na stališču mednarodnosti, kar je vse kar družega kakor breznarodnost, ji nimajo «Narodovci» prav ničesar očitati, zakaj mednarodni so v gospodarskih in razrednih vprašanjih tudi tisti sloji, ki jih hoče zastopati liberalizem, klerikalizem ali katerakoli druga stranka. Ali se morejo n. pr. slovenski profesorji sami bojevati za boljši gmojni položaj? Ali je misliti, da bi se slovenskim državnim uradnikom zboljšale plače, če se ne zboljšajo vsem avstrijskim? Vsi stanovi imajo svoje mednarodne sestanke, sestavljajo svoje mednarodne zahteve, nastopajo mednarodno za svoje peticije i. t. d. In nihče jim ne vsteje tega v greh. In vsakdo razume, da mora biti tako. Tako delajo tudi delavci in morajo tako belati, ker drugače ni misliti, da bi dosegli kak uspeh. Kako to, da bi bilo pri delavcih greh, kar ni pri nobenem drugem stanu? Zaradi tega nima nihče pravice, slovenskim socialnim demokratom odrekati slovenstva. Pa če bi mogli za svojo trditve vsaj navesti kako dejstvo! Toda odkar deluje socialno-demokratična stranka na Slovenskem, se je vedno bojevala za pravice najbolj potlačanih slojev slovenskega naroda, opravljala je najtežje slovensko delo in to, da je slučajno ožja volitev v Ljubljani, ne daje nikomur pravice, metati celi stranki breznarodnost v obraz!

Kakšna nevarnost naj bi bila za Ljubljano, če bo v soboto izvoljen socialno-demokratični kandidat? Poleg štirih liberalcev ima tedaj Ljubljana enega socialnega demokrata. To je razmerje, ki bi ga menda tudi najbolj zagrizeni liberalci lahko prenesel. Če se zdaj operira z 20. septembrom, pa vprašamo, kaj se more socialnim demokratom očitati zaradi tega datuma? Odkod ima «Slovenski Narod» toliko predrznosti, da citira 20. september kot nekaj argument proti socialistom? Ko sta padla Lunder in Adamič, so pokazali socialni demokratje svojo solidarnost s slovenskim narodom tako sijajno, kolikor je le mogoče ubogim delavcem. Korporativno so se udeležili pogreba. Sodrug Anton Kristan je govoril nad grobom in njegov govor je temeljito izpričeval narodno zavest socialnih demokratov; na grob so socialistični delavci položili svoje vence. Pri nabiranju darov za žrtve so dali svoje obole prav tako kakor liberalci in klerikalci. Po kakšni pravici se toraj navaja 20. september proti socialni demokraciji?

«Slovenski Narod» je bil zaradi onih dogodkov konfisciran. Kaj «Rdeči Prapor» ni bil konfisciran? Kaj «Rdeči Prapor» takrat ni branil pravice slovenskega naroda najmanj tako energično kakor «Narod»? Kamor je siromašna socialno-demokratična stranka dosegla, je razširjala resnico o ljubljanskih dogodkih in «Slovenski Narod» ni tako neveden, da bi mu bila to nedosežna skrivnost. Če so se socialni demokratje bojevali za svoj narod, ki ga je doletela nesreča, ko niso imeli nobenega parlamentarnega mandata, je pač precej krepka hudobnost, če se dvomi, da bi storili svojo dolžnost, ako bodo imeli mandat v deželnem zboru.

Po ptujskih dogodkih se je «Slovenski Narod» z velikanskim veseljem skliceval na graški «Arbeiterwille», ki je socialno-demokratičen list. Iz njega je sam «Slovenski Narod» zajemal resnico o Ptujih. Izza ljubljanskih dogodkov je bil zopet «Arbeiterwille» list, ki se je izkazal do skrajnosti pravičnega Slovence, ko je vse nemško-nacionalno časopisje rohnelo nad Ljubljano. Tudi «Arbeiter-Zeitung» je pisala objektivno, kar so priznali celo slovenski nacionalci na seji združenega narodnega odbora. Edina stranka, ki je bila v tistih hudih časih pravična Slovence, je bila socialno-demokratična. Tudi krščanski socialci so takrat blatili Ljubljano na tak način, da se je moral razjeziti celo «Slovenec». Na dunajski konferenci je socialna demokracija cele države prote-

stirala proti streljanju v Ljubljani, kakor je začel decembra protestirala proti nagli sodbi v Pragi. In prav edina stranka, ki je v državi potrebna Slovence, če hočejo doseči kaj pravic, naj bi bila doma nevarna Slovence? In prav to stranko je treba doma obrekovati za protinardno in izključevati jo iz naroda? Tako politiko more voditi samo desperatna blaznost, ne pa ljudje, ki jim je narodnost kaj več kakor votla fraza!

Ljubljanski škof Jeglič lahko sedi v kranjskem deželnem zboru in to se ne zdi «Narodovi» kliki nič nevarno. Jeglič je v svojem pastirskem listu Ljubljancanom očital smrtne grehe zaradi pobijanja šip, a zaradi streljanja na Pogačarjevem trgu ni imel besedice. Kristan je na velikanskem dunajskem shodu povedal vso resnico o Ljubljani in sicer tako korenito, da je «Narod» obžaloval, da ne more objaviti govora z ozirom na državnega pravdnika. Ampak da sedi Jeglič v deželnem zboru, ni nič hudega; da bi prišel vanj socialni demokrat, se mu zdi največja nevarnost!

Razumni političarji morajo spoznati, da je za narodne interese Slovence veliko bolj koristno, če so v deželnem zboru zastopani tudi socialni demokratje, kakor pa če niso. Za narodne pravice bode socialna demokracija vedno nastopala in menda je za opravičeno zahtevo večje vrednosti, če se oficijelno izkaže, da so zanjo vse stranke, kakor pa, če socialna demokracija sploh ne dobi prilike, da bi se izjavila. Ampak videti je prav tako, kakor da bi se «Narodova» klika bala socialno-demokratične solidarnosti ob narodnih pravicah! Če ne bi bilo tako, ne bi mogla neprenehoma bobnati o breznarodnosti, katere ni!

Nesramne laži «Slovenskega Naroda» se mmože kakor pesek v morju. To je znamenje, da je izgubil zaupanje v svojo stvar. «Narod» pripoveduje, da je pisala «Arbeiter-Zeitung» da pojdejo Nemci kakor en mož v ožjo volitev za socialnega demokrata. To je predrzna laž! «Arbeiter-Zeitung» ni pisala tega nikdar in nikjer! «Narod» govori, da je Kristan telegrafiral dr. Adlerju po denar za volitve. To je impertinentna laž. Naša stranka ni zahtevala za te volitve in vsled tega tudi ni dobila nobene zunanje podpore sploh. «Slovenski Narod» pripoveduje, da je Kristan prošil za tajništvo liberalne stranke. Tudi to je nesramno zlagano. Kristanu se je pred tremi leti ponujalo to mesto, pa ga je odklonil. Kristan ni govoril o tem, ker je bil takratni načelnik liberalne stranke izrazil željo, da ostane stvar diskretna; tem večja brezobraznost je, če se zdaj postavlja resnica na glavo.

Tako se bojuje «Slovenski Narod»! Volilci! Odgovorite mu na volišču! Naj spozna, da se tudi ljubljanski volilci ne dajo begati s takimi strupenimi sredstvi.

Ob zadnjem «katoliškem» shodu v Ljubljani, ko so klerikalci nameravali, obleči belo Ljubljano v črno kuto, pa so socialni demokratje preprečili tisti triumf, ki ga je rimljanstvo nameravalo z razobešanjem zastav, z iluminacijo itd., so bili socialisti dobri in prav nič niso bili «breznardni». Drju. Tavčarju takrat ni padla krona z glave, ko je govoril na socialno-demokratičnem shodu s socialno-demokratičnim govornikom! Takrat ni bilo nič strašnega, da je na «Narodnem Domu» vihrala rdeča zastava. Takrat so «Narodovci» prav dobro vedeli, da so socialni demokratje dobri Slovenci; takrat so videli nevarnost pri onih, s katerimi se danes družijo. In zdaj naj bi bila naenkrat nesreča, če bi se zaslusal socialno-demokratični glas v deželnem zboru! Boj je koristna reč, ampak nekoliko logike je tudi v boju treba; toda zdi se, da je «Slovenskemu Narodu» ušla.

Klerikalno-liberalna sloga ne bo večna. Kdor je čital nedeljski Krekov govor ali pa «Slovenecovo» zafrkavanje liberalcev po volitvah, lahko slutiti, da bodo dali klerikalci celi slogi slovo tisti hip, ko ne bodo imeli več političnega profita od nje. Mogoče da bodo dotlej marsikaj liberalnega utonilo v klerikalizmu; saj je gotovo, da klerikalci niso sklenili zveze zato, da bi okrepli liberalno stranko, ampak zato da bi jo desorganizirali. Toda če so tudi dober del popolnoma poklerikalili, ostane vendar še nekaj neklerikalnega v deželi, kar bo prejalislej prisiljeno, izstopiti iz slogaške zveze, ki masi usta vsemu svobodomiseltvu. In če se bodo rešila načelna vprašanja, ki se tičejo svobode mnenja, bodo svobodomiselnih elementi v deželi zopet potrebovali socialno demokracijo, še bolj kakor doslej. Ali je pametno, pitati z breznarodnostjo tisto stranko, o kateri ni dvoma, da bo danes ali jutri sodelovanje z njo neizogibno? Pri «Narodu» menda ne mislijo na to. Menda pa bodo ljubljanski volilci mislili nekoliko bolj globoko kakor «Narod». Politika se ne dela le za današnji dan, ampak za bodočnost!

Ne dajte se v soboto terorizirati od liberalnih agitatorjev!

Volilci!

Stara navada «Narodove» klika je, da si izmišlja pri volitvah laži v zadnjem trenutku, ko jih ni več mogoče ovreči. Tako so se lani lagali, da imajo socialisti kompromis s klerikalci, tako se je lagala, da je prišel Resel, potem Adler v Ljubljano. Vse, kar trosi ta propadajoča, le še od klerikalne milosti dihajoča klika v takih časih, so lažnjivi volilni manevri. Zato ji ne pojdite na limanice. Naš boj je pravičen! In ponos volilcev zahteva, da se ne dajo speljati na led od ostudnih mahinacij.

Pri vsakih volitvah operira «Slovenski Narod» z lažmi. Vedno podtika nasprotniku kompromise, izdajstva in podobne reči. Načela, programi, cilji — vse to mu je deveta briga. Samo z zastrupljanjem javnega mnenja išče zmago. Tega ne bo konec, dokler mu ne bodo volilci pokazali, da zaničujejo tako hudobna sredstva. Čim sijajnejša bo v soboto socialno-demokratska zmaga, temveč bo storjeno za ozdravljenje našega javnega življenja.

Volilci mestne kurije! Dne 22. decembra pojdete zopet volit in v mestni kuriji ste sami! Delavci tam nimajo volilne pravice. Oba mandata sta vam tam zagotovljena. Ljubljana bo imela tedaj štiri meščanske poslance.

Privoščite torej delavstvu edini mandat, ki ga more doseči v splošni kuriji! Glasujte samo za kandidata delavske stranke!

Kdor zaničuje delavce, zaničuje narod. Brez delavcev ni naroda. Kdor ljubi narod, bo v soboto pomagal delavstvu.

Kdor želi, da pridemo tudi v Ljubljani do dostojnega boja, bo v soboto zanesljivo glasoval proti «Narodovi» surovosti.

Glasovnice za ožjo volitev

se dobe v sredo, četrtek in petek od 9. do 1. opoldne in od 3. do 6. popoldne pri deželni vladi, na dan volitve pa pri volilni komisiji. Kdor je izdobil legitimacijo, dobi drugo pri deželni vladi, če se izkaže s kakšnim dokumentom.

Za volitve 19. decembra so določeni sledeči strankini volilni lokali:

Centralni lokal: Dunajska cesta št. 20.

Za št. Jakob: pri Pocku v Florjanskih ulicah.

Za Trnovo: pri Franceljnu v Kosarni.

Za kolodvorski okraj I.: pri Petriču, Resljeva cesta.

Za kolodvorski okraj II.: v lokalni Del. tiskovne družbe, Dunajska cesta št. 20.

Za vodmatski okraj: v trgovini sodruga Grila.

Za Barje: pri Ribiču.

Za dvorski okraj: pri Debevcu (pri Štefanu) na Bregu 20.

Za šolski okraj: Vinska klet (pri Fabjanu).

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za najboljše potovalni naj se obrnejo
Simona Hmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Mestna uradna Poštomata določeno za

Meso!

Meso!

Razpošiljam goveje meso zadnji del 5 kg 5.40 K; telečje meso od stegna 5 kg 5.20 K; goske 5 kg 6.— K franco proti povzetju. Za dobro postrežbo jamčim.

3—3

Ludovik Herschlowitz,

dobavitelj c. kr. državnih uradnikov, Zator, Gallolja.

BLUZE

v težki svili, volni in drugim modnim blagom, v krasnih modelih, naj-novejša modna krila, kostume, dežne plašče, otročje obleke, krstno opremo, predpasnike, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, pariške modro, nogavice, rokavice, jopice in druge platenine. — Fine zavrtnice, naramnice, ovrtnike, srajce in drugo perilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene radi male režije brez konkurence. 52—6

Pozor! 50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev za samo K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev se prodajajo pod lastno ceno. 2 para moških in 2 para ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, elegantni in moderni. Velikost po številki ali po cm. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena ali pa denar nazaj. 2—1

D. Kessler, eksport čevljev, Krakov 95/389.

Kavarna in restavracija ŠVICARIJA

se priporoča.

Pozor! 50.000 parov čevljev!

4 pare čevlje za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev prodajam čevlje po zelo nizki ceni. Prodajam vsakemu 2 para moških in 2 para ženskih modnih čevljev iz ružavega ali črnega usnja z nabitimi močnimi podplati, elegantni, po naj-novejši fazoni. Velikost po štev. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena ali pa se denar vrne.

S. Kornfeld, razpošiljalnica čevljev, Krakov št. 5. 2—1

10 zapovedi za zdravje

lično tiskane, v pošlje poštne prosto in zastoj lekarnar 24—3

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1.65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svileni kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par mansetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 šalji predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1.65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Svoji k svojim! Slovenke!

Zahtevajte po vseh trgovinah pravi slovenski izdelek

„ZVEZDNO“ CIKORIJO

z prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani.

Trgovina z vinom in prva goriška gostilna

Briska klet

Sv. Petra nasip 27, (pri jubilejnem mostu).

Pristno goriško vino iz lastnega vinograda. Cena vinu: Rebula nova 1/2, l. 32 vin. Črno prve vrste 32 vin. Rebula stara 36 vin. Pelinkovac di Torino 1 kozarec 20 vin. Pivo prve vrste 22 vin.

Na razpolago

:: izvrstna domača kuhinja ::

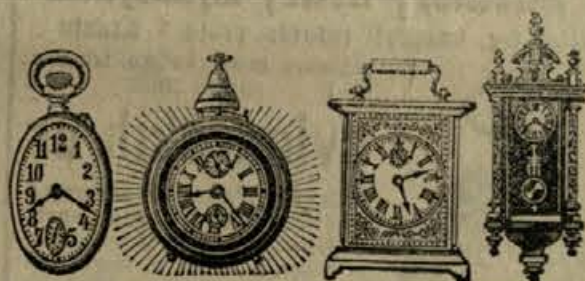
— po najnižjih cenah, s točno postrežbo. —

Najtopleje se priporoča

3—1

Evgen de Fornasari.

Klobuke, cilindre in čepice v naj-novejših fazonah in v velikih izberah priporoča
Jvan Soklič, Ljubljana
Pod Trančo št. 2. 52—6

Zastoj pošljam vsakemu in poštne prosto cenik za 5000 ur.

Roskopf Patent	K 3.—	J-Budilka	K 6.—
Srebr.-Rosk.	6.—	Z bitjem	8.—
Zelesn.-Rosk.	7.—	Z godbo	10.—
Srebr. z dvoj. plašč.	8.—	6 valenov	12.—
Budilka	2.40	Pendel-ura 70 cm	7.—
S svet. števil.	3.—	Z zvon. bitjem	9.—
Z enim zvoncem	5.—	Z budilko	10.—
Kuhinjska ura	3.—	Z godbo	12.—

Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. kr. preizkušeno od K 13.— Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.

Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena, ali pa se vrne denar. 15—12

Maks Böhnel, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840. 5000 slikanih cenikov zastoj in poštne prosto.

Največja zaloga, najboljša in najcenejša tvrdka za naročevanje ozi. nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/3, 1/4 in 1 kg. 104—3

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvastega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno 1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno 1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Masčobo za umje.

Oljnatih barv, priznanih najboljših.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glpsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolineja, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, naj-novejših.

52-3

Svoji k svojim!

Lud. Černe
zlatar in trgovec z urami
ter zapriseženi sodnijski cenilec.

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga, zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Častna delavnica
za popravila in nova dela.
Cene najnižje. Solidna postrežba.

Telefon št. 177

52-7

L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Telefon št. 177

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebačko in
:: češko pivo ::

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

enice, največja izvozna trdka!

H. Suttner, urar, Ljubljana
Mestni trg, nasproti rotovža, preje v Kranju

8-7
pripoča svojo veliko, izborno zalogo finih švicarskih ur

briljantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah. V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. Prosim, zahtevajte velik cenik, ki se pošlje zastonj in poštine prosto.

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode

Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg šte. 19
se najtopleje priporoča.

104-19

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora: Obleke, površnike, zimsko suknje, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice. 52-7

Konfekcijska trgovina
v Ljubljani

λ. Lukič

Pred škofijo šte. 19.

Dobi se ure tudi od 5 K naprej!

Največja zaloga

zlatih in srebrnih ur, verižic, nhanov, prstanov, briljantnih in dijamantnih i. t. d.

Dobiva se blago samo prve vrste, slabega in ni vrednega blaga nimam v zalogi.

Za obilna naročila se priporoča

Fr. Čuden
urar in trgovec v Ljubljani.

7-6 *Ceniki zastonj in poštine prosto!*

Ceno perje za postelje!

En kilogram sivoga, osmukanega 2 K, napol belega K 2 80, belega K 4—, prima puhastega K 6—, najboljšega prima, opukanega, najlepše vrste K 8—, puh siv K 6—, bel K 10—, prsni puh K 12—, od 5 kg naprej franko.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavoline — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dve blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16—, z napol puhom K 20—, s puhom K 24—, tuhent sama K 12—, K 14—, K 16—, blazince K 3—, K 3 50, K 4—, razpošilja proti povzetju, ne vračunši zavojnino, franko od K 10— naprej. 52-12

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Böhmerwald). Če blago ne ugaja, se zamei ali pa vrne denar. — Cenik zastonj in franko.

Za 36 kron

se dobi:

zimsko suknja, suknena obleka, posamezne hlače, modni telovnik, pelerina zastonj. 6-6

Za odjemalce na debelo priporočam dolge pelerine, zimsko jopice in klobuke z velikim popustom.

:: Angleško skladišče ::
oblek :: O. Bernatovič
Ljubljana :: Mestni trg šte. 5.

J. WANER ** :: LJUBLJANA :: **
** Sv. Petra cesta št. 21

krznar in izdelovatelj čepic 6-3

Priporočam slav. občinstvu svojo bogato zalogo najfinjših in raznovrstnih

: kožuhovin in klobukov :

Lastno izdelovanje čepic vseh vrst ter velika zaloga raznovrstnih kož. Slavno vojaštvo se opozarja na bogato izbero kap in vseh drugih vojaških potrebščin.

Prevezemam vsakršna v svojo stroko spadajoča popravila proti najnižji ceni ter kupujem kože divjačine po najvišjih dnevnih cenah.

Postrežba točna. Gene solidne.

Ustanovljena 1847. 52-4 Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yozički i. t. d. Najsolidnejše blago.

Najnižje cene,

Pred kratkim ustanovljena. Na razpolago ima 10.000 hl vina (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska
gospodarska zadruga
v Dobravljah, Goriško.
Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 12

Zadružno vodstvo!

Lastne kleti.

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava!
Cene zmerne!

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon šte. 168.